

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 26 november 2025
Betreft Actieplan randvoorwaarden energietransitie glastuinbouw

Geachte Voorzitter,

De energietransitie, het pad van energie besparen en omschakeling naar hernieuwbare energie, is een complex proces waarin veel elementen met elkaar samenhangen. Partijen in het Convenant Energietransitie Glastuinbouw 2022-2030 werken toe naar een klimaatneutrale glastuinbouw met een samenhangend pakket van stimuleren, normeren en beprijzen. De opgave is te zorgen voor voldoende borging van de verduurzaming in combinatie met handelingsperspectief voor glastuinbouwondernemers. Belangrijke randvoorwaarden voor dat handelingsperspectief liggen op de terreinen van beschikbare warmte, elektriciteit en CO₂ (als grondstof voor de tuinbouw). Bijgevoegd vindt u het 'Actieplan verbeteren randvoorwaarden energietransitie glastuinbouw'. Dit document bestaat uit een hoofdplan en drie deelplannen en is in samenwerking opgesteld door de convenantspartijen (de ministeries van Landbouw Visserij Voedselzekerheid en Natuur, Klimaat en Groene Groei en Financiën, Glastuinbouw Nederland en Greenports Nederland) zoals door het kabinet aangekondigd¹ bij Voorjaarsnotabesluitvorming 2025.

Levend document, monitoring en bijsturing

Het Actieplan geeft weer waar we nu staan op de verschillende terreinen en welke acties er nu zijn afgesproken. Het document kan worden aangevuld en bijgestuurd door een cyclus van monitoring, actualisatie en evaluatie. Het is een levend document waar de convenantspartijen aan blijven werken en nieuwe, actuele kennis in verwerken met het oog op de ambitie van de sector om klimaatneutraal te zijn in 2040. Om het restemissiedoel voor 2030 (4,3 Mton) in combinatie met een economisch rendabele sector te kunnen halen, evalueren de convenantspartijen in het eerste kwartaal van 2027 op basis van de Tariefstudie CO₂-beprijzing glastuinbouw of de randvoorwaarden voldoende op orde komen en daarmee of er voldoende handelingsperspectief is voor de sector om te verduurzamen. Als dit handelingsperspectief ontbreekt dan heeft dat consequenties voor de mogelijkheden tot realisatie van de energietransitie in de glastuinbouw en moet worden gezien hoe de transitie effectief en realistisch doorgang kan blijven vinden.

Het op orde krijgen van de randvoorwaarden is complex en de tijdlijn naar 2030 is kort. De glastuinbouwsector geeft aan vandaag al vast te kunnen stellen dat we qua randvoorwaarden uit de pas lopen. Het kabinet erkent dat de ontwikkeltermijn van energie-infrastructuur (warmte en elektra) en van warmtebronnen lang is. Voor CO₂-

¹ Bijlage bij Kamerstuk 33043 nummer 114

levering geldt dat er complexe relaties zijn met andere beleidsterreinen, zoals de stimulering van koolstofopslag en CO₂-reductiedoelen in andere sectoren. Daarbovenop blijkt uit juridische analyse dat de bioswap (ofwel 'administratieve verrekening' over de seizoenen) niet binnen de ETS-regelgeving past. De inschatting van de convenantspartijen blijft dat de acties uit dit pakket essentieel zijn, en dat er meer inzet – zoals alternatieven voor de bioswap of alternatieve CO₂-beschikbaarheid - op randvoorwaarden nodig is om het doel voor 2030 te halen. Monitoring zal daar meer inzicht en bijsturingmogelijkheden in moeten gaan geven.

Inhoudelijke aandachtspunten

De randvoorwaarden voor beschikbare en betaalbare warmte, elektriciteit en externe CO₂ zijn essentieel om het restemissiedoel van 2030 te kunnen halen. De recente studies van CE Delft², WSeR³ en Berenschot/Kalavasta⁴ bevestigen dit. De studies geven aan dat deze randvoorwaarden grote effecten hebben op de handelingsopties van de ondernemers en de mogelijkheden voor doelbereik van de sector.

Zoals ook aangegeven in het Pakket voor Groene Groei⁵ dat het kabinet dit voorjaar heeft gepresenteerd en de uitwerking daarvan met Prinsjesdag⁶ werkt het kabinet in den brede aan het oplossen van knelpunten in de transitie. Zo heeft het kabinet afgelopen maanden doorgewerkt aan het beschikbaar maken van middelen voor het op gang brengen van de collectieve warmtemarkt (bijvoorbeeld met de Nationale Deelneming Warmte uit het Klimaatfonds) en aan het versnellingspakket netcongestie, met als doel om de doorlooptijden van projecten te verkorten, door zowel de voorbereidings- als de uitvoeringsfase te versnellen⁷. De benoemde acties in het Actieplan zijn een aanvulling op of versnelling van deze generieke maatregelen en acties, met als doel de oplossing van de knelpunten bij de betreffende randvoorwaarden voor specifiek de glastuinbouwsector te realiseren.

Het plan voor beschikbare warmte is gericht op de ontwikkeling van geothermie en versnelling van warmte-infrastructuur zodat de volgens het covenant in 2030 benodigde warmte gerealiseerd kan worden. Het plan voor de beschikbaarheid van elektriciteit is gericht op het tijdig verbeteren van de netcongestieproblemen zodat de energietransitie in de glastuinbouw niet vertraagt. De ontwikkelingen bij de toegang tot externe CO₂ leiden momenteel tot een afname in plaats van de gevraagde toename van de CO₂-voorziening. Het deelplan CO₂-beschikbaarheid beoogt het tij ten positieve te keren. Met name de deelplannen beschikbaarheid elektriciteit en toegang tot externe CO₂ focussen zich daarmee in eerste instantie op het voorkomen van vertraging voor de glastuinbouw, en waar mogelijk op het realiseren van versnelling.

² Bijlage bij: Kamerstuk 32627, nr. 68

³ Bijlage bij: [Kamerstuk 32627, nr. 70](#)

⁴ Bijlage bij: Kamerstuk 32813, nr. 1536

⁵ Kamerstuk 33043, nr. 114

⁶ Kamerstuk 33043, nr. 119

⁷ Kamerstuk 29023, nr. 566

De randvoorwaarden zijn veelal niet los van elkaar te zien vanwege de dwarsverbanden. Netcongestie belemmert bijvoorbeeld niet alleen de elektrificatie maar ook de ontwikkeling en toepassing van nieuwe geothermiebronnen. Het ontbreken van voldoende externe CO₂ remt het toepassen van geothermie, restwarmte en elektrificatie. Meer gebruik van geothermie en restwarmte vermindert de behoefte aan elektrificatie. Dit maakt dat er voortdurend afstemming nodig is tussen de verschillende beleidsterreinen, en aandacht voor de uitwerking van generiek beleid op de specifieke casus van de glastuinbouwsector.

Relatie met Klimaatfonds

Met het randvoorwaardenpakket wordt beoogd knelpunten bij de randvoorwaarden, die het handelen van ondernemers voor verduurzaming belemmeren, te identificeren en met (beleids-) betrokkenen op te lossen en/of te verminderen. Het betreft veelal acties op het gebied van beleidsvorming, wet- en regelgeving, innovatie en samenwerking. Indien nodig wordt financiële ondersteuning aangevraagd binnen de reservering van € 200 mln. in het klimaatfonds. Eerstvolgende besluitvormingsmoment hierover is bij het Meerjarenprogramma 2027 volgend voorjaar.

Het randvoorwaardenpakket is, zoals benoemd, een levend document en volgt op de afspraken van het Convenant Energietransitie Glastuinbouw 2022 – 2030.

Jean Rummenie
Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Sophie Hermans
Minister Klimaat en Groene Groei